

1. Korte typering organisatie

Schrit_tmacher just dance! is een internationaal dansfestival in Heerlen, Aken en de Euregio Maas-Rijn. Het festival presenteert internationale dans, niet-westerse ontwikkelingen, performances en disciplinaire cross-overs. Het toont niet alleen de laatste ontwikkelingen, maar geeft ook zelf impulsen aan de toekomst van de dans. Schrit_tmacher is letterlijk: pionier, wegbereider.

Het festival is een samenwerkingsproject van Stichting StEP by StEP, Heerlen en Kulturbetrieb Stadt Aachen. Het goed geoutilleerde Parkstad Limburg Theaters (PLT), met vier podia in Heerlen en een middenzaal in Kerkrade, én de fabriekshal Stahlbau Sprang&Co Aken vormen het grensoverschrijdende festivalhart. Schrit_tmacher beschikt over een rijk arsenaal aan kwaliteiten, sferen en maten, die de verschillende danstradities, grootschalige en experimentele dansproducties goed tot hun recht laten komen.

Schrit_tmacher is in 1996 opgericht door de Armeens-Amerikaanse danscriticus Rick Takvorian in het Ludwig Forum Aken. Rond dezelfde tijd initieerde theaterdirecteur Bas Schoonderwoerd een Euregionaal dansgezelschap in samenwerking met de Opera van Luik, Stadstheater Aken en Theater Heerlen. In 2010 slaan Heerlen en Aken de handen ineen. Wat als experiment in het museum begon, is sindsdien uitgegroeid tot een jaarlijks internationaal dansfestival van topniveau in een cross-border omgeving. Ook menig Nederlands dansgezelschap draagt hieraan bij. Jaarlijks slaagt Schrit_tmacher er in, met 26 dansvoorstellingen en een intensief randprogramma, zo'n 12.500 betalende bezoekers te betrekken.

Schrit_tmacher biedt meer dan een aantrekkelijk platform voor de Nederlandse en internationale dansgezelschappen. Er liggen bijzondere kansen voor de artistieke inhoudelijke ontwikkeling van de danskunst in internationale (Euregionale) en actuele maatschappelijke context!

Onze missie en hoofddoelstelling is:

- het tonen van actuele, kwalitatief hoogwaardige vernieuwende en internationale dans;
- impulsen geven aan de ontwikkeling en de toekomst van de dans;
- het opbouwen van een inspirerende gemeenschap van dansmakers, vakgenoten en publiek;
- bijdragen aan de duurzame culturele samenwerking in de Euregio Maas Rijn;
- ontwikkelen en profileren van de regio als structuur voor dans in Limburg en de Euregio Maas-Rijn.

Kernactiviteiten zijn het programmeren, coproduceren en verbinden tussen dansmakers, professionals en publiek, op nationaal, Euregionaal en internationaal niveau. Met Generation2 werken we bovendien aan talent van de toekomst en houden we Schrit_tmacher jong.

We werken stap voor stap, met oog voor continuïteit en regionale verbondenheid (Rijnlandmodel) en programmeren volgens de, mede aan Bauhaus, De Stijl en het futurisme ontleende, leidende principes: **Arte-Vita** (kunst en het leven) en **Arte-Citta** (kunst en de stad).

Ook de komende jaren blijven we ons concept trouw met een omvangrijk internationaal palet aan verhalen, danstalen en stijlrichtingen. Met de flinke publieksgroei van de afgelopen jaren en breed gevoelde honger naar méér, zetten we nieuwe stappen: naast dans in de black box van het theater, verkennen we alternatieve plekken en presentatievormen, passend bij actuele ontwikkelingen in de (dans)kunst. Meer dan voorheen gaan we een aanjagende en coproducerende rol vervullen, door jaarlijks tenminste één grote en enkele kleine premièrevoorstellingen tot stand te brengen. Daarbij benutten we onze postindustriële context als *bron* voor nieuwe dans in een wereld in beweging. Zo willen we de Euregio sterker als dansregio profileren en brengen we Schrit_tmacher naar een next level.

2. Artistieke uitgangspunten, signatuur en activiteiten

De Nederlandse Mijnstreek was het belangrijkste wingewest en de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal, waarvan de oprichtingsvergadering gehouden werd in Huis de Luijff in Heerlen, is de bakermat van de huidige Europese Unie. Limburg heeft lange tijd een moeizame verhouding gehad tot het eigen verleden. Men miste nationale erkenning voor de sociale, fysieke en landschappelijke schade die de steenkolenindustrie teweeg had gebracht. Men schaamde zich voor de werkloosheid en misère van de achterblijvers na de massale braindrain en kapitaalvlucht. Nu 50 jaar na de aankondiging van de mijnsluiting kruipt de regio uit het diepe dal. Er is noodzaak om te werken aan het verbeteren van het dagelijkse leven, in alle facetten. Kunst en cultuur voelen als vanzelfsprekend mede deze verantwoordelijkheid, maken onlosmakelijk deel uit van het streven naar opwaartse ontwikkeling en zijn van belang in het vormgeven van de meervoudige regionale identiteiten.

Het is in deze context dat juist hier antwoorden gevonden worden, op vragen over de **verbinding van kunst en samenleving**, die van belang zijn in het landelijke culturele discours. Schrit_tmacher speelt daarin, met z'n hoge kwaliteit en zorgvuldig opgebouwde brede publiek, onmiskenbaar een voorbeeldstellende rol.

Komend uit het diepe dal, is er een aanstekelijke culturele dynamiek en opmerkelijke opwaartse energie, die bekend is komen te staan als de **Culturele Lente**¹. Jonge creatieven blijven of komen terug. Er lijkt een hernieuwd vooruitgangsgeloof – schrijft Marcia Luyten in "Het geluk van Limburg", dat weliswaar pril is en alweer zwaarbeproefd wordt door de economische crisis. Toch markeren de opening van SCHUNCK* in het Glaspaleis en de heropening van Theater Heerlen (beide modernistische architectuur van Frits Peutz) in 2007 de ommekeer na jarenlange sociaal economische achterstand en culturele malaise. En is het cultuurbezoek hier de afgelopen jaren bovengemiddeld toegenomen. Dit is opmerkelijk gezien de bevolkingssamenstelling, met een **lager opleidings- en inkomensniveau** dan landelijk gemiddeld. Grootschalige culturele initiatieven als het succesvolle Jaar van de Mijnen M2015, de Internationale Bau Ausstellung IBA (onder leiding van architect Jo Coenen) en festivals als Cultura Nova en Schrit_tmacher vormen een vliegwiel voor verdere transitie van deze postindustriële regio.

De voormalig oostelijke mijnstreek heet tegenwoordig Parkstad Limburg, en is met Heerlen als centrumstad, een stedelijke agglomeratie van 250.000 inwoners (en daarmee de 5^e stad van Nederland). Nieuwe kansen doen zich voor over de grens, in de Euregionale samenwerking. Want wanneer we de oriëntatie verleggen, is Parkstad Limburg niet de rand van Nederland, maar het **centrum van Noordwest Europa**.

---

¹ Zie culturele biografie Parkstad "Manifest Culturele Lente", E. Gottschalk, 2012.

Ook het 20 kilometer verder gelegen Aken (eveneens 250.000 inwoners) is mede gevormd door de mijnbouw en de textielproductie. Tegenwoordig trekt de stad met zijn vier universiteiten jonge mensen van over de hele wereld. De RWTH Aken is één van de grootste technische universiteiten in Europa en groeit explosief. De woondruk op de regio Aken is groter dan het aan kan. Als gevolg daarvan gaan veel Duitse studenten en gezinnen in Limburg wonen, waarmee de vraag urgent wordt hoe verbindingen tot stand kunnen komen en de grenzen ook in culturele zin kunnen oplossen.

Samen vormen Heerlen en Aken een vitale stedelijke regio, op een kruispunt van internationale verbindingsmogelijkheden voor dans en gelieerde (kunst)disciplines. Schrit_tmacher is het eerste interstedelijk georganiseerde dansfestival en daarmee wegbereider van Euregionale samenwerking in deze grensoverschrijdende metropool, ook wel Eutropolis genaamd.

Visie en signatuur

Schrit_tmacher wil de ontwikkeling van dans voortstuwen. Onze visie krijgt vorm in relatie tot actuele dans, de wijk en de wereld. Bas Schoonderwoerd: "we luisteren naar wat leeft in de stad en geven met aandacht vorm aan de **bijzondere programmeringsnoodzaak** van onze Euregio". Met onze programmering spelen wij in op de eigenheden en kwaliteiten, die gekenmerkt worden door een open oriëntatie op **internationale avant garde** - voortkomend uit de industriële bloeiperiode, met modernistische architectuur, mondaine warenhuizen, moderne kunstcollecties, in combinatie met een diep **verankerde volkscultuur** (carnaval, verenigingsleven, harmonieën, fanfare, folklore, hiphop en urban dance). De belangstelling voor niet-westerse kunst wortelt in de mijnindustrie, waarvoor mijnwerkers en ingenieurs uit alle windstreken naar de regio kwamen, nieuwsgierig waren naar elkaars culturen en zo al sinds de jaren 30 een meertalige, **multiculturele** samenleving *avant la lettre* vormden. Deze regio is vol discrepanties, waarin **modernisme en urbanisme** (werelds en volks) als yin en yang voortdurend op elkaar inwerken. Met het dagelijks leven (Arte-Vita) en de stedelijke context (Arte-Citta) als leidende principes kijken we naar relevante ontwikkelingen in de dans.

Allereerst kijken we naar vernieuwing in verschillende danstalen, ook niet-westerse tradities. Bijvoorbeeld dans die actief meeschrijft aan sociale thema's in jonge naties die net het koloniale juk hebben afgeschud. Zoals de Congolese *danser/choreograaf Florent Mahoukou met zijn Vuyani Dance Theatre* (Schrit_tmacher 2014). De aandacht voor niet-westerse dans, zoals we die van meet af aan geïncorporeerd hebben in Schrit_tmacher, vindt zoals gezegd een voedingsbodem in onze multiculturele samenleving en openheid voor verschillende culturele talen. Zo is bijvoorbeeld de *Get Lost* inbreng in het festival juist hier wel een succes! En we brengen gastchoreografen uit nieuwe moderne dansculturen, waaronder China, Korea, Cuba, Mexico, Congo.

Ten tweede wordt de geschiedenis van de kunstvorm gekenmerkt door continue positionering ten opzichte van twee polen: autonomie versus engagement. In de programmering wordt de inhoudelijke verbinding met de post industriële transitie van deze regio gelegd. Toch werken we niet met overkoepelende thema's. Takvorian: "Een thema is vaak geforceerd en beperkend. We blijven dicht op de huid van waar choreografen mee bezig zijn. Daaruit komen dan de interessante waarnemingen en gevoeligheden naar voren, in al hun complexiteit en nuances, die de vinger leggen op de geest van deze tijd".

Ten derde de rijke relatie van dans met andere kunstvormen, die in deze tijd opnieuw betekenis krijgt door voorstellingen van choreografen in samenwerking met beeldende-

en nieuwe media kunstenaars, couture ontwerpers en componisten zoals bijvoorbeeld *Nanine Linning* met Hieronymus B. recent liet zien, of *LeineRoebana* met hun focus op hedendaagse live muziek. En door producties van multitalenten als Jan Fabre. Ook laat Schrit_tmacher graag zien hoe dans een magneet voor andere tijds- en ruimtekunst kan zijn, live muziek, film en nieuwe media, etc.

Ten vierde is er de voortdurend terugkerende en soms verrassende dialoog tussen verschillende generaties en tradities, jonge makers die met hun werken oudere generaties uitdagen en die de ontwikkeling van de dans nieuwe energie en betekenis geven. En de zeggingskracht van de grootmeesters weer in een actuele context plaatsen.

Ten vijfde is er de ontwikkeling waarbij dans de gevestigde en traditionele podia verlaat, en in de context van de beeldende kunst haar voorstellingen vertoont (*Anne Teresa de Keersmaeker* in Wiels, *Boris Charmatz* met zijn *Musee de la Dance*, *Tino Sehgal* in Stedelijk Museum Amsterdam, *Karin Post* in Stedelijk Museum De Lakenhal Leiden). "Out of the black box, into the white cube", maar ook in tijdelijke pop-up plekken, verlaten industriële gebouwen en winkels.

Afgelopen seizoenen beleefde we wereldklasse in serene duetten in *Sidi Larbi Cherkaoui's '4D'*, terwijl *Richard Alston* met zijn postmoderne *Dance Company* onze, in sfeer en maat totaal verschillende, festivallocaties te lijf ging met een speciale productie voor de fabriekshal in Aken en ons voortreffelijke state-of-the-art theater in Heerlen. We haalden *Danza Contemporánea de Cuba* naar Nederland in een uitverkochte grote zaal. En Schrit_tmacher durfde het aan om de zelden in Nederland vertoonde Britse dansicoon en cultfiguur *Michael Clark & Company* te programmeren. Het werd een groot succes waarvoor menig dansliefhebber van over de grens en uit de Randstad naar Heerlen kwam.

In 2016 brengen we de nieuwste creaties van onder meer *Nanine Linning* en de Canadese *Virginie Brunelle*. Ook presenteren we Kaash van Akram Khan en openen we met *Black Grace* uit Nieuw Zeeland (i.s.m. Holland Dance Festival). Met *Scapino Ballet Rotterdam*, *Het Nationale Ballet* (jong talent), *NDT* en *Joost Vrouwenraets* hebben we een bijzondere band: we bieden speelruimte aan hun jonge choreografen en dansers. Zij geven daarnaast masterclasses en workshops voor amateurdansers tijdens ons festival. Met onze regionale partners waaronder de Volkshogeschool Aken, cinema Eden Palast Aken, Huis voor de Kunsten Limburg, SCHUNCK* en Filmhuis De Spiegel in Heerlen zijn we duurzame relaties aangegaan.

Het festival heeft inmiddels een stevig fundament en fungeert als platform voor moderne dans in de Provincie Limburg en de Euregio Maas Rijn. Het is een begrip in de wijde omtrek, een artistiek inhoudelijk trefpunt voor de danskunst en haar danspubliek. De ontvangst van het festival in Duitsland is overtuigend gunstig; in de Duitse pers wordt het alom gewaardeerd en besproken. In Nederland kunnen we nog een inhaalslag maken.

Ambities en activiteiten 2017-2020

De ambitie is om het festival in het Nederlandse danslandschap en de Euregio beter zichtbaar te maken. We willen ons uitdrukkelijker gaan profileren in Nederland. Want we zijn nog te onbekend bij menig dansprofessional in de Randstad, de landelijke kranten en de cultuurfondsen. We zijn weliswaar geworteld in de Euregio, maar ook Nederland moet weten dat hier een belangwekkende dansagenda wordt gevoerd.

Voor de inhoudelijke doorontwikkeling van Schrit_tmacher richten we ons allereerst op artistieke interventies en de dialoog met onze post industriële regio. Onze 'kolen en staalregio in beta' is te beschouwen als microkosmos van wereldwijde vraagstukken in vergelijkbare postindustriële knooppunten van transitie. Dansmakers geven duiding aan de bewegingen van onze tijd, gezien door het prisma van de dans.

Over 5 jaar heeft Schrit_tmacher bereikt:

- Uitbreiding van festivallocaties en doorgroei naar 17.500 bezoekers
- Spraakmakende wereldpremières met eigen coproducties, maar ook onderzoek en experiment naar nieuwe dans
- Zichtbaarheid in landelijke media, Nederland, Duitsland, België
- Artistiek intendantschap, resulterend in belangwekkende bijdrage aan danskunst
- Cultuurpolitieke verankering in Nederland ook bij het Fonds Podiumkunsten en de Provincie Limburg
- Stappen gezet naar een structurele financiële basis in Nederland, Duitsland, België

Dit realiseren met de volgende artistieke activiteiten:

- Uitbreiding naar podia, museale partners en alternatieve locaties;
- Versterken van het programma aanbod;
- Opdrachten voor nieuw werk, in dialoog met onze stedelijke omgeving (→ zie *Coproducties*).

Uitbreiding van locaties, nieuwe partners

Komende jaren breidt Schrit_tmacher het netwerk van locaties en programmapartners geleidelijk uit. Ooit begonnen in het Ludwig Forum Aken, vinden we nu opnieuw met dans de weg naar het museum. Passend bij onze roots en bij de opleving van dans in de 'white cube'. Nieuwe partners zijn:

- **SCHUNCK*Heerlen (newseum, muziek- en dansschool, bibliotheek)** Vanaf 2016 relateren we jaarlijks een interactieve, interdisciplinaire tentoonstelling en dansperformance aan Schrit_tmacher, in het iconische Glaspaleis SCHUNCK* en bijbehorende vitrine aan het marktplein. Lene ter Haar, senior-curator SCHUNCK* en gespecialiseerd in hedendaagse kunst, zelforganisatie, (sub)cultuur en openbare ruimte, versterkt daarmee het Schrit_tmacher-team. Daarnaast is SCHUNCK*Dans partner in de gezamenlijke dansworkshops.
- **Ludwig Forum für Internationale Kunst Aken;** vanaf 2017 zijn we opnieuw terug in de museumzalen en het auditorium, met dans en performancekunst in samenwerking met de nieuwe museumdirectie. Daarnaast is Ludwig Forum (zoals nu al) podium voor talenten van Generation 2.
- **Ancien Abattoir Eupen België;** In 2017 zet Schrit_tmacher een eerste voet aan de grond in België, met dansvoorstellingen in het voormalige slachthuis Eupen, direct over de grens in de Duitstalige gemeenschap.
- **Theater Kerkrade en Stadstheater Aken;** Vanaf 2018 breiden we uit naar het dan heropende Theater Kerkrade van PLT, met jaarlijks een dansvoorstelling en schoolvoorstellingen. Ook starten we met Theater Aken (ca. 900 stoelen) als festivalpartner. Daarnaast pakken Heerlen en Aken samen ook het reguliere dansaanbod op.

Versterken van het programma aanbod

In lijn met onze visie en profiel, versterken we onze programmering met wereldpremières (van onze artist-in-residence, kleinschalige opdrachten en coproducties); Nederlandse (Europese) premières van buitenlands aanbod, waaronder uitzonderlijk aanbod; en aanbod van Nederlandse en internationale topgezelschappen. Tourneevoorstellingen komen in nauwe samenspraak tot stand, veelal in combinatie met masterclasses, meet&greet, voor- en nazit programma's.

Programmaliijn 1. Culturele cross overs in de internationale dans

Schrit_tmacher kijkt naar vernieuwing in verschillende danstalen en esthetische tradities, in de breedste zin: Aziatische, Afrikaanse, Amerikaanse, Oceanische, Angelsaksische, Europese en Nederlandse dans. Bijzondere focus ligt op Europese makers, die verschillende culturele en migratie geschiedenissen in zichzelf verenigen en reflecteren op actuele en universele vragen. Zo werken we ook de komende periode graag weer met *Akram Khan*, *Sidi Larbi Cherkaoui*, *Mourad Merzouki*.

In 2017 presenteren we de Nederlandse première "Yo Gee Ti" (2012) van **Cie. Käfig**, over circus, eco-organische kleding en de opwaardering van hiphop tot danskunst. Choreograaf **Mourad Merzouki** mixt Franse en Taiwanese hiphop met klassiek ballet in een sprookjesachtig podiumlandschap van touw, vilt en zijde, in samenwerking met de Chinese modeontwerper **Johan Ku**.

In *Get Lost*, een fondsinitiatief onder curatorschap van Frie Leysen, presenteren we hedendaags danstheater met een sterke artistieke taal, een voelbare urgentie en een maatschappelijke visie; voorstellingen die juist in de actuele Europese context relevant zijn en uit regio's met theatertradities waarmee het Nederlandse publiek niet of nauwelijks bekend is. In 2017 komt de hier enthousiast ontvangen Living Dance Studio van choreografe **Wen Hui** opnieuw naar ons festival. Dit eerste onafhankelijke, oogluikend toegestane, moderne dansgezelschap van de Volksrepubliek China snijdt grote thema's aan: onvrijheid, censuur, de verschrikkingen van Mao's 'Culturele Revolutie', seks en zwangerschap.

In 2017 presenteren we twee Nederlandse premières in een Israëliisch/Arabische dialoog. **Rami Be'er** (Israël) verhaalt met zijn danscommune Kibbutz Contemporary Dance Company over zijn migratie uit Centraal Europa en liefde voor Amerikaanse dansgezelschappen. De Algerijnse choreograaf **Hervé Koubi**, neemt de geschiedenis van de Mediterrane culturen van Zuid Europa en Algerije mee in zijn gepassioneerde werk waar de zee en solidariteit wel heel navrante en actuele betekenissen kunnen krijgen.

Emio Greco en Pieter C Scholten en hun Ballet National de Marseille onderzoeken het actuele gegeven van "de mens in opstand" geïnspireerd op Albert Camus. Zij tonen de kracht van het lichaam onder extreme omstandigheden in een abstract-expressionistische dansstijl, waarin de dansers onderdeel zijn van een beweeglijk, gezamenlijk ademhalen (synchroniteit) en het klassieke danserlichaam, hoe het individu zich verhoudt tot de groep, opnieuw wordt gearticuleerd.

Programmaliijn 2. Disciplinaire cross overs

Ooit begonnen in de museale context van Ludwig Forum, gaat Schrit_tmacher nu opnieuw uitdrukkelijk de verbinding aan met beeldende kunst, muziek, vormgeving en performancekunst. Disciplinaire samenwerking vraagt om serieuze uitwisseling van metiers. Inspirerend voorbeeld van deze opzet is de beroemde, voormalige Gulbankian

International Course for Choreographers and Composers (onder begeleiding van grootheden in de dans als *Merce Cunningham, Richard Alston, Lucinda Childs*).

In de huidige editie staat de interactieve productie Hieronymus B van **Nanine Linning** op de planken, met een belangrijke podiumrol voor de sculpturen en kostuums van het befaamde kunstenaarsduo **Les Deux Garçons** uit Landgraaf/Parkstad. In Theater Heerlen vindt een unieke tentoonstelling van hun beeldende werk plaats. Met de performance *Hunger for Life* van de Berlijnse **Erich Weiss & The Playground Project** (Nederlandse première) in SCHUNCK* geven we een eerste signaal af van onze ambitie op gebied van interactieve en interdisciplinaire voorstellingen, ontstaan uit de samenwerking van dansers, beeldende kunstenaars, componisten, couture ontwerpers en filmers. Hierin krijgt de rijke relatie van dans met andere kunstvormen opnieuw betekenis. Daarnaast willen we experimentele vormen van **digitale kunst en beweging** onderzoeken. Bijvoorbeeld met digital artists en dansmakers van de zogenaamde 'post-internet generatie', die zijn opgegroeid met de vanzelfsprekende aanwezigheid van internet en daarmee een andere omgang hebben met beweging en beeld, dan de pre-internet generaties.

In 2017 toont Schrit_tmacher *Pablo, Los Pájaros Muertos* van **Marcos Morau** met **Scapino Ballet**. De productie met het volledige tableau wordt live begeleid door Sinfonia Rotterdam. Pablo is een eerbetoon aan landgenoot en beroemdste modernist van de 20e eeuw, waarin Morau de betekenis onderzoekt van **Picasso** voor de dans. In SCHUNCK* verbinden we deze productie aan de ontwerpen en danskostuums van modefenomeen **Walter van Beirendonck**, ontwerper **Cécile Feilchenfeldt**, Parijs, en de Heerlense 3D-innovator **Jesse Kirschner**, die voortgaan op de kubistische beeldtaal van Picasso.

In 2018 staan in SCHUNCK* choreografieën, performances en tekeningen van de spraakmakende danspionier en beeldend kunstenaar **Trisha Brown** in focus.

Tijdens de editie van 2019 verwacht Schrit_tmacher de wereldpremière van de legendarische rockzanger/muzikant **Peter Gabriel**, die speciaal voor Schrit_tmacher aan een nieuwe muziek en dansvoorstelling werkt. Schrit_tmacher werkt hierin samen met het Womad festival (World of Music, Arts and Dance).

Programmaliijn 3. Cross Generaties; canon & vernieuwing

Vernieuwingsdrang is boeiender wanneer we deze plaatsen tegen kaders als tijd, plek en context. Eens per jaar programmeren we daarom een choreografie uit de canon van de dans. The Green Tabel van *Kurt Jooss*, maar ook het prachtige vroege repertoire van *Jiri Kylian, Hans van Manen, Anne Teresa de Keersmaeker*, en andere topchoreografen zijn daar boeiende voorbeelden van in eerdere festival edities.

Ook zoeken we naar uitzonderlijk aanbod, zoals **Sasha Waltz & Guests**, dat zelden in Nederland te zien is.

Deze programmalijn belicht de voortdurend terugkerende en soms verrassende dialoog tussen verschillende generaties en danstradities, jonge makers die met hun werken oudere generaties uitdagen en aan de ontwikkeling van de dans nieuwe energie en betekenis geven (zoals *Jan Martens* met zijn herhalende bewegingen de zeggingskracht van de minimal dance van grootmeesteres - *Krisztina de Châtel* - weer in een actuele context plaatst). Rick Takvorian: "We houden van nieuwe ontdekkingen en nieuwe makers, maar zijn tegelijkertijd wars van eenzijdig najagen van het nieuwe. Er is meer dan alleen de jeugdige scheppingsdrang die tot betekenisvol en waarachtig werk leidt". Reden om talentontwikkeling uitdrukkelijk in een breder perspectief te zien. En reden

om ook stukken te hernemen, van nieuwe context te voorzien en langere lijnen te tonen in de ontwikkeling van de dans.

Voor de editie van 2018 onderzoeken we de confrontatie van drie spraakmakende interpretaties van het Zwanenmeer (1877) in één festival. Bijvoorbeeld de klassieker uit 1995 van de Britse **Matthew Bourne** vol politieke statements en gender issues; de radicale bewerking van de Zweedse choreograaf **Mats Ek** uit 2002 en de energieke high-speed Swan Lake (2010) van de Zuid-Afrikaanse choreografe **Dada Masilo** over homofobie, uithuwelijking, apartheid en aids, waarin zij klassiek ballet en Afrikaanse dans combineert tot een kritische, humorvolle en beeldschone voorstelling. Door contrasterende uitvoeringen naast elkaar te plaatsen, leren we met een nieuwe blik te kijken.

Bijzondere aandacht besteden we aan de top van de Nederlandse dans. Zo koesteren we de band met onze in Parkstad en zeker ook Aken zeer geliefde 'vaste bespellers', de Nederlandse (BIS) gezelschappen, Het **Nationale Ballet, NDT, Introdans en Scapino Ballet**. PLT is satelliettheater van vele BIS gezelschappen, waaronder Scapino Ballet. Zij en internationale gezelschappen geven masterclasses en workshops voor (ook amateur en semi prof) dansers tijdens ons festival.

Generation2

Met ons meerjarige programma Generation2 geven we vorm aan de ontwikkeling van jonge talenten t/m 21 jaar. Zij zijn de toekomst van de dans. Dankzij de samenwerking met de regionale educatiecentra en vooropleidingen dans, kunnen we talent inspireren, vaak hun allereerste podium bieden, maar ook (laten) begeleiden en helpen door te stromen. We hebben inmiddels een wijdvertakt netwerk van basisscholen, voortgezet onderwijs, educatiepartners en social media. We noemen in bijzonder onze partners Huis voor de Kunsten Limburg, SCHUNCK*, Ludwig Forum en Volkshochschule Aachen.

In het kader van Generation2 zetten we in 2017 de 2^e editie neer van Dance Collaboration, **een 6-daags choreografietraject** voor jonge talenten (<21 jaar) onder leiding van choreografen en (dans)makers. Het resultaat wordt gepresenteerd in Cultuurhuis Heerlen en Ludwig Forum Aken.

Met het project **On Stage I t/m IV** presenteert Schrit_tmacher in het Ludwig Forum een **selectie** van jonge dansgroepen uit Nederland, Duitsland, België en dit jaar ook uit Italië in verschillende leeftijdscategorieën. De juryselectie vindt plaats op basis van open inzendingen. Daarnaast organiseren we een laagdrempelig open podium programma **Open Stage**, waarvoor dansers zich tot op het laatste moment nog kunnen aanmelden.

Workshops en masterclasses met bezoekende gezelschappen

We geven in het festival structureel aandacht aan ontmoetingen met professionele dansmakers, ondermeer door workshops en masterclasses met dansers en choreografen van de ons bezoekende Nederlandse en buitenlandse gezelschappen. Aan de (BIS)gezelschappen, met een eigenstandige taak op gebied van talentontwikkeling en educatie, bieden we podium, ons netwerk en expertise over onze regionale context. In 2016 zijn er workshops/masterclasses voor beginners en gevorderden van ondermeer NDT1, Moving Borders (Mexico) en de Chinees-Amerikaanse Yin Yue Dance Company. Partners: Huis voor de Kunsten Limburg en Volkshochschule Aachen.

Jeugd aanbod

We programmeren vrijwel elke editie een of meer jeugd/familievoorstellingen, zoals in de aankomende editie de voorstelling Wonderland (6+) van **Introdans**, of de familievoorstelling InOUTside (10+) van het Russisch-Duitse **DO-Theatre**. Rondom de voorstellingen organiseren we workshops. De cursussen worden gegeven door nationale danspedagogen en choreografen uit de regio of door medewerkers van de betreffende gezelschappen.

Vanaf 2018, na heropening van Theater Kerkrade, concentreren we daar ons jeugd- en schoolvoorstellingenaanbod. Behalve speciaal jeugd aanbod kent ook het erfgoed van de dans prachtige voorbeelden van zintuiglijk en beeldend danstheater, die zeer geschikt zijn voor een jong publiek en waar we educatieve programma's aan verbinden.

Randprogramma

Samen met Cinema Eden Palast Aken, Filmhuis De Spiegel Heerlen en movingcinema.com presenteren we een gevarieerd aanbod van dansgerelateerde films. Zoals bijvoorbeeld een selectie korte films uit het aanbod van **Cinedans** en het filmhuisprogramma **Dance meets Film** en **Moving Cinema**, met een selectie voor de internationale online bioscoop door gastcurators. Nieuwe dansfilms worden speciaal geselecteerd voor Schrit_tmacher filmprogramma, in vervolg op het enorme succes in 2015.

Voorafgaand aan elke voorstelling is er een korte **Schrit_t Talk**; het zeer gewaardeerde, persoonlijk woord van festivalleider Rick Takvorian, die ieders blik op scherp zet. Na afloop is volop ruimte voor informele ontmoeting en **meet&greet** met de artiesten. Met lezingen, voor – en nagesprekken, debat geven we **achtergronden, perspectieven** en plaatsen we de danskunst in een bredere context. Ook dragen deze activiteiten bij aan het festivalgevoel!

3. Bijdrage aan de ontwikkeling van de dans

Schrit_tmacher brengt vakontwikkeling teweeg door ander aanbod, ander netwerk, voorbeeldstellende publieksopbouw, maatschappelijke verbondenheid en het oprekken van esthetiek.

Met talentontwikkeling, workshops en masterclasses dragen we bij aan de vakontwikkeling van jonge en toekomstige dansers en choreografen.

Opbouw publiek

Dankzij een uitgekiende programmering in alle segmenten van het dansaanbod (toegankelijk, complex, conventioneel en onconventioneel) op het hoogst mogelijke niveau, weet Schrit_tmacher een breed publiek uit de wijde omtrek aan zich te binden. Hiermee bouwen we van onderaf aan een groeiende danscommunity. Schrit_tmacher is ingebed in de danskunst, het leven en het stedelijk ritme van de Euregio. Onze succesvolle aanpak is van belang in het discours over de verbinding van kunst en samenleving.

Oprekken esthetiek

Nederlands, Duits en Belgisch publiek in één zaal, betekent het bijeenbrengen van compleet verschillende esthetische werelden. Andere (dress)codes ook en gedrag. Schrit_tmacher werkt aan het oprekken en ontgrenzen van artistieke opvattingen en bouwt daarmee aan een **nieuwe esthetische dynamiek**. Dit is uniek gezien in de west Europese danscultuur.

Gesitueerd op een (historisch en actueel) **kruispunt van wegen**, slaan we niet alleen een brug tussen de danservaringen in de direct omliggende landen, maar ook tussen moderne danskunst en volkse, (urban)tribale, religieuze en rituele dansculturen. Onze tijd kenmerkt zich door een razendsnel ontgrenzen van kunst en cultuur, westers en niet-westers. We staan er middenin.

Onderscheidend aanbod in Nederland

Gerelateerd aan de programmeringsnoodzaak van onze regio, onderscheidt het aanbod zich van andere Nederlandse dansfestivals. Schrit_tmacher raakt met theateraal beeldende dans aan een zuidelijke 'katholieke' esthetiek met zijn schuld- en schaamtecultuur. Moderne dans uit de l'art pour l'art gedachte appelleert aan de modernistische tradities van onze regio. Er is liefde voor de non-psychologische, in vormtaal en technische virtuositeit gewortelde (neo-academische) fysieke dans, evenals geëngageerd danstheater (in de traditie van Pina Bausch). Het brede, mondiale palet aan vernieuwing, waarin de westerse en niet-westerse moderne danstalen in verschillende gradaties mengen en kleuren, vindt hier grote weerklank.

Schrit_tmacher durft risico's te nemen en put niet uit één biotoop. Ook hebben we een scherp oog voor niet-westerse ontwikkelingen en dans die anders niet of nauwelijks in Nederland (of Europa) te zien is. Waar mogelijk werken we samen met collega-theaters om bijzonder aanbod te realiseren. Zo haalden we met Stadsschouwburg Groningen en Holland Dance Festival het *Danza Contemporanea de Cuba* en *Black Grace* uit Nieuw Zeeland naar Nederland.

Springplank naar Europa

Samen met Nederlandse en buitenlandse theaters zetten we ons in om kansen te creëren, zoals we succesvol deden voor West Side Story van Joost Vrouwenraets (52 speelbeurten!). Ook voor NDT en Scapino Ballet volgden Duitse boekingen. Als enige festival werken we samen met de Internationale Tanzmesse Düsseldorf, dé toonaangevende beurs voor de hedendaagse dans in West Europa. Doel is het versterken van het **professionele netwerk** in de Euregio. Zo bezoeken programmamakers uit Wolfsburg, Leverkusen, NRW Dance geregeld het festival. We scouten talent en aanbod van ver buiten de Euregio en fungeren als showcase voor aanstormende artiesten in de tussenjaren van de tweejaarlijkse dynamiek van de Tanzmesse.

4. Plaats in het veld

Als dansfestival kan Schrit_tmacher zich scharen onder de grote Nederlandse dansfestivals waar zich het (inter)nationaal boeiende dansaanbod concentreert. Ook qua publieksbereik behoren we met 12.500 betalende bezoekers tot de groteren.

Er zijn raakvlakken met het tweejaarlijkse **Holland Dance Festival** (ook in februari) en haar oriëntatie op het gearticuleerde danserlichaam, waarin de lyrische kwaliteiten van de danskunst centraal staan, maar evenzeer met de eigenzinnige internationale programmering van **Julidans** Amsterdam (juli), dat over de grenzen van de dans heen reikt met politiek engagement en disciplinaire cross overs. **Holland Festival** concentreert zich op het wereldtopsegment van de podiumkunsten, met daarin een aanzienlijke rol voor dans, waaronder dit jaar ook HNB en Akram Khan. Het **SPRING**, Utrecht (mei) richt zich sinds de fusie ook op teksttheater, performances en locatietheater. Wij herkennen ons in haar progressieve statements over de dansontwikkeling, haar mogelijkheden om in nieuwe contexten te blijven verrassen en in haar flexibele, dynamische houding om zichzelf steeds opnieuw uit te willen vinden

ook in relatie tot de andere kunsten. **Something Raw** Amsterdam (februari) laat in vijf dagen de voorhoede van conceptuele dans en performance zien, waarbij het begrip van dans soms behoorlijk opgerekt wordt en belangrijke vragen over posthumaniteit en het menselijk handelen geagendeerd worden. Met onze grassroots programmering en samenwerking met SCHUNCK* zien wij parallelen ontstaan met dit festival.

Nederlandse Dansdagen (najaar) richt zich drie dagen op actuele vernieuwende *Nederlandse* dans, met een keuze van vakbroeders, waar Schrit_tmacher (voorjaar) zich 26 dagen achtereenvolgens richt op *internationale* dans (80%), *featuring* Nederland (20%). NDD en Schrit_tmacher zijn complementair en onderscheidend. Schrit_tmacher kenmerkt zich juist als een grensoverschrijdend festival op dynamisch kruispunt van esthetische tradities en vernieuwing, met een stevige maatschappelijke verankering in de Euregio en de opbouw van een duurzaam publiek voor dans. Met NDD de verkennen we al geruime tijd de mogelijkheden om samen te werken.

Schrit_tmacher onderhoudt goede relaties met Nederlandse en internationale collega festivals, podia en gezelschappen. Waar zinvol werken we samen, gerelateerd aan de eigenheid van ons festival. Zo ook met de Limburgse festivals met raakvlakken aan de dans: Cultura Nova Festival (locatie theater, -beeld en bewegingstheater) en The Notorious IBE (International Breakdance Event) Heerlen en het vier jaarlijkse Worldfestival Parade Brunssum (folklore). Er zijn opvallend weinig dansfestivals in Noordrijn-Westfalen en nauwelijks regulier dansaanbod in de theaters. Dat onderstreept het belang van Schrit_tmacher in de Euregio.

Ten opzichte van het reguliere dansaanbod in (Zuid) Limburg levert Schrit_tmacher een onmisbare aanvulling. Parkstad Limburg Theaters neemt als kern-instelling in Parkstad (250.000 inwoners) en satelliettheater voor verschillende BIS gezelschappen, haar dansprogrammering serieus en telt (buiten Schrit_tmacher) ruim veertig voorstellingen per jaar, waaronder ballet, moderne dans, showdans en cross overs. In haar primaire gebied zijn er geen andere lijsttheaters. In Sittard/Geleen (97.000 inwoners) wordt nauwelijks - moderne - dans geprogrammeerd. In het op 25 km gelegen Theater a/h Vrijthof (900 stoelen) in Maastricht (120.000 inwoners) wordt een voor de maat van de stad aanzienlijke dansprogrammering aangetroffen.

5. Ondernemerschap

5a. Bedrijfsvoering en financiering

Schrit_tmacher is een samenwerking van de stichting StEP by StEP Heerlen en het Kulturbetrieb Stadt Aachen. Beide zijn artistiek en zakelijk gelijkwaardige partners, trekken gezamenlijk op, investeren en dragen ieder een deel van de kosten en risico's. Zij vormen op gelijkwaardige wijze samen het hart van het festival en geven samen vorm aan de missie om een dansstructuur te ontwikkelen in de Euregio. Door de heldere taakverdeling werken we efficiënt en met beperkte overheadkosten. De samenwerking tussen Heerlen en Aken wordt middels een politiek-bestuurlijk convenant bezegeld.

Team Schrit_tmacher bestaat uit:

- **Rick Takvorian** Festivalleider en artistieke/zakelijke leiding
- **Bas Schoonderwoerd** Zakelijke/artistieke leiding
- **Stefanie Gerhards** Programmeur/marketing/projectbegeleiding
- **Janneke Schmeitz** Programmeur/marketing/projectbegeleiding
- **Lene ter Haar** Senior curator SCHUNCK*/programmeur dans/performancekunst (projectpartner)

Sinds 2010 werkt Parkstad Limburg Theaters N.V. (PLT) met Kulturbetrieb van de stad Aken samen aan Schrit_tmacher. Recent heeft PLT deze rol vormgegeven in de Stichting StEP by StEP. PLT blijft betrokken als uitvoerder en zal de Stichting met al haar kennis, kunde en ervaring voorthelpen in haar verzelfstandiging, waar ze dat eerder ook met het Cultura Nova Festival deed. Daarmee is continuïteit en verankering van expertise verzekerd. PLT heeft een gezonde (financiële) bedrijfsvoering en levert een jaarbijdrage aan Schrit_tmacher van €125.000.

Risico's

Op basis van vooraf bekende meerjarige subsidies blijven risico's tot een minimum beperkt. De publieksinkomsten uit het verleden bieden voldoende zekerheid om op te kunnen programmeren, temeer daar veel mensen meteen in de voorverkoop in november bestellen. De uitbreiding van programma en locaties vindt doelbewust geleidelijk plaats. Zodat we risico's indammen en kunnen doorgroeien naar gelang de vraag van het publiek toeneemt. Tot slot is er door de schaalgrootte voldoende fundament voor tegenvallende inkomsten op onderdelen.

De Stichting StEP by StEP zal geen personeel in dienst nemen. Het personeel zal worden ingehuurd bij Parkstad Limburg Theaters N.V. en diens personeelsbeleid zal worden toegepast (CAO Nederlandse Podia).

Ondernemerschap

De focus voor de komende jaren ligt op groei van locaties, partners, aanbod en publiek én verdergaande artistieke ontwikkeling. Onze samenwerkingspartners zijn daadwerkelijke *matching* partners als het gaat om extra 'ogen en oren', artistieke programmering, organisatiekracht, marketing/pr en investeringen. We zijn ondernemend en werken met collega-theaters samen om bijzonder aanbod mogelijk te maken.

Als belangrijke grensoverschrijdende speler in de culturele infrastructuur verbinden we ons aan de economische, ruimtelijke, sociaal-culturele transitie agenda van onze regio, met partners zoals het Limburg Economic Development en Internationale Bau Ausstellung IBA Parkstad.

Ook is PLT betrokken bij diverse bedrijfsnetwerken, waaronder de door PLT opgerichte businessclub Stichting Bijzondere Culturele Activiteiten en Stichting Mecenas. Voor bijzondere projecten, zoals grootschalig aanbod zoeken we sponsoring en marketingsamenwerking met het bedrijfsleven. Komende periode verkennen we de mogelijkheden om een specifieke donateurs/vriendenstructuur rond Schrit_tmacher op te zetten.

Financieringsmix

Om de activiteiten te kunnen realiseren bestaat de financieringsmix uit:

- Recette
- Bijdrage PLT en Stadt Aachen voor haar aandeel
- Sponsoring
- Subsidies en fondsen

Governance Code Cultuur

De Stichting StEP by StEP is recent opgericht (29-1-2016). Voornamelijk is gekozen voor een Bestuursmodel. Gezien de recente start van de Stichting is de Code Cultural Governance nog niet volledig geïmplementeerd. De stichting zal de Code de komende maanden verder doorvertalen in reglementen, overlegstructuren en

verantwoordingsmethodieken. PLT hanteert al geruime tijd de Code Cultural Governance conform de 9 principes en is vertrouwd met de werkwijze.

Code culturele diversiteit

Diversiteitbeleid maakt deel uit van ons festival DNA. Op de terreinen personeel, publiek, programma en partners geeft Schrit_tmacher hier invulling aan. De festivalleider heeft een Armeens-Amerikaans achtergrond en expertise op gebied van niet-westerse danskunst. Dans is bij uitstek een internationale en multiculturele wereld, wat zich ook vertaalt in ons programma en publieksbereik. Via ons wijdvertakte Generation2 netwerk bouwen we aan een toenemend jong en cultureel divers publiek.

5b. Publieksbenadering

Uitgangspunten

Programmeren is in onze visie niet alleen neus hebben voor actueel aanbod, maar ook publieksopbouw en kansen geven om een relatie te ontwikkelen met wat onze kunstenaars te melden en te vertolken hebben. Publiek opbouwen is vooral een zaak van consistentie, continuïteit en lange adem!

In onze marketing staat niet de kunstenaar, noch het publiek centraal, maar de verbinding als katalysator van culturele ontwikkeling en maatschappelijke dynamiek. Programmeurs/marketeers van Schrit_tmacher hebben daarom een geïntegreerde taak. Met onze aanpak geven we vorm aan een dynamische en duurzame gemeenschap van makers, professionals en breed, dansminnend publiek.

Doelstellingen

De komende periode ligt de focus op het vergroten van het totale publieksbereik en het bereiken van nieuw publiek. We zijn succesvol gebleken in het binnenhalen van nieuw publiek, dat niet eerder het theater bezocht. Daarnaast richten we ons op het vasthouden van de omvangrijke groep trouwe en vaak terugkerende bezoekers; versterken van de klantloyaliteit en toename van ons kernpubliek.

De ambitie is om van het huidige aantal van 12.500 naar **17.500 bezoekers** in 2020 te groeien. Daarvoor is uitbreiding van de capaciteit en programma een voorwaarde.

Doelgroepen

Schrit_tmacher is gericht op een brede publieksgroep, in alle leeftijden. Het festival weet haar doelgroepen met een passend programma aan te spreken en te mobiliseren. Daarbij richten we ons uitdrukkelijk niet alleen op een 'typisch kunstpubliek', maar bouwen aan de relatie met ons rijkgeschakeerde publiek, dat open en ontvankelijk de internationale danskunst volgt.

Behalve voor bewoners binnen de directe reiscirkel, streven we ernaar aantrekkelijker te worden voor bezoekers/cultuurtoeristen. Ook richten we ons op het versterken van het professionele netwerk met makers, dansers, programmeurs, cultureel producers, fondsen, pers. Dit doen we ondermeer als partner van de Tanzmesse. Maar zoeken zoals gezegd meer media-aandacht van de Nederlandse pers.

We onderscheiden de doelgroepen:

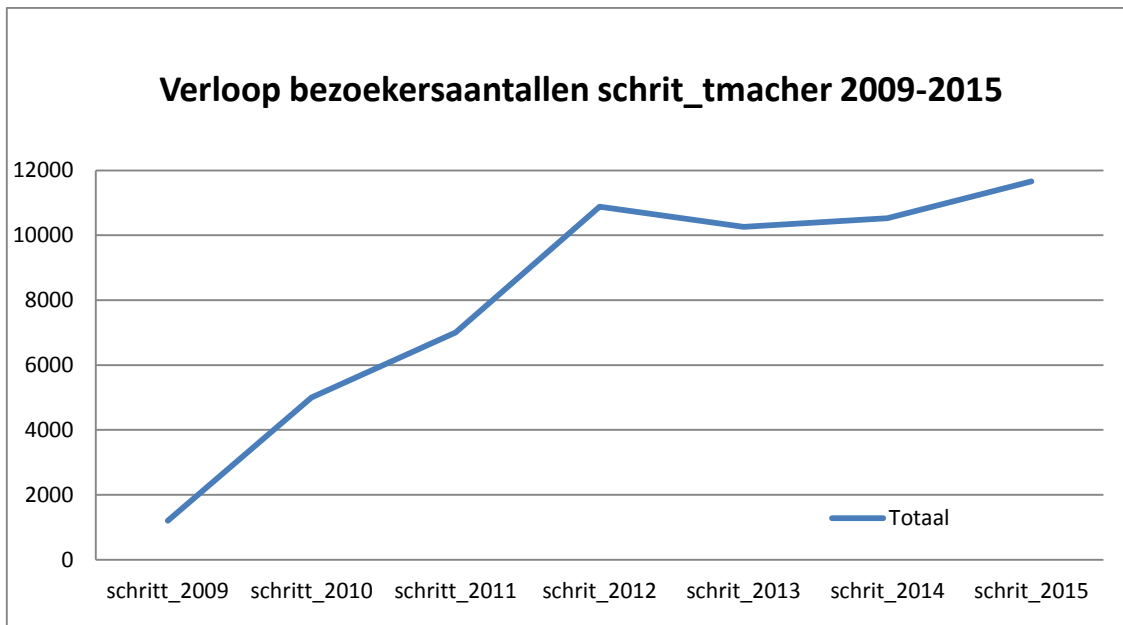
- Algemene cultuurliefhebbers
- Geïnformeerd danspubliek cultureel- en/of festival publiek
- Liefhebbers en beoefenaars van dans
- Bezoekers / Cultuurtoeristen
- Bedrijven, netwerken

- Jeugd, jongeren, studenten
- Dansprofessionals internationaal, in de hele keten van de dans
- Beleidsmakers op gebied van dans, cultuureducatie, onderwijs en cultuur
- Dansvakopleidingen, vooropleidingen (Venlo en Maastricht) en danseducatie in regio
- Internationale, landelijke, (eur)regionale en lokale pers

Publieksbereik

We zijn er in geslaagd een publiek op te bouwen dat bereid is voor het festival telkens de grens over te steken. Het publiek is nieuwsgierig naar de volgende editie en er op gebrand om er bij te zijn. Men weet de weg goed te vinden: al voor het derde achtereenvolgende jaar is de programmering in Fabrik Stahlbau Strang&Co in Aken op voorhand volledig uitverkocht.

Het publiek is afkomstig uit Nederland, Duitsland, België, hoofdzakelijk binnen de cirkel tot 1 uur reistijd, met uitschieters naar Amsterdam, Frankfurt, Brussel en Parijs. In Heerlen is het aandeel Duits publiek flink gestegen tot inmiddels 50%. In Aken is circa 34% van het publiek afkomstig uit Nederland. Verdere uitbouw van programma en locaties is absoluut noodzakelijk. Anders moeten we te vaak nee verkopen.

Publieksprofiel

Op basis van 5000 beschikbare klantprofielen van kaartbestellers blijkt dat in de periode 2012-2015 Schrit_tmacher maar liefst 33% nieuw publiek heeft weten aan te trekken; mensen die niet eerder het festival of het theater bezochten. Het festival heeft 17% medium users, die 3-5 voorstellingen bestelde en 12% heavy users die 6-9 voorstellingen bestelden. Ons kernpubliek van super users (10 voorstellingen of meer) bedraagt 38% van het Schrit_tmacher publiek.

Klanttevredenheid

Schrit_tmacher is succesvol, maakt een bestendige groei door en de voorstellingen krijgen een hoge waardering van festivalbezoekers. Over de afgelopen drie seizoenen waardeert het publiek de festivalvoorstellingen met een dikke 8,7. Uitschieters naar boven zijn Het Nationale Ballet in 2013 (9,3), Danza Contemporanea de Cuba (9,1), Eastman (9,1) in 2014 en Junior Company van het Nationale Ballet (9,1). Veelzeggend

is de hoge 'netto promotor score' (NPS) van het festival, van maar liefst 59; veel bezoekers zouden het festival aanraden aan vrienden en kennissen. De NPS is hoger voor Schrit_tmacher dan voor Parkstad Limburg Theaters en het landelijk gemiddelde uit de sector Podiumkunsten.

Netto Promoter Score	Schrit_tmacher	Parkstad Limburg Theaters	Landelijk gemiddelde sector podiumkunsten
2013	54	49	x
2014	59	51	34

Communicatiestrategie

Om nieuw publiek te bereiken moet het programma aanbod maximaal zichtbaar zijn, gebruik makend van zoveel mogelijk online en offline kanalen. De eigen kanalen (*owned media*) zijn hierin in toenemende mate belangrijk. Maar essentieel is ook het aangaan van samenwerkingsverbanden met culturele partners en media partijen. Parkstad Limburg Theaters heeft op dit vlak de afgelopen jaren een aantal bijzonder succesvolle ervaringen opgedaan, ondermeer met de Britse National Theatre productie War Horse, waarop bij Schrit_tmacher voortgebouwd kan worden.

Om onze doelen te verwezenlijken voeren we de volgende strategie:

- communicatie gericht op verschillende netwerken en gemeenschappen, in en buiten de danswereld
- gebruik van traditionele en nieuwe communicatiemiddelen
- *social media* inzetten: dichtbij geïnteresseerde doelgroepen komen en blijven
- samenwerking tot stand brengen met communicatie van Euregionale partners, zoals Ancien Abattoir, SCHUNCK*, Ludwig Forum, Theater Aken
- samenwerken met communicatiekanalen van culturele partners, gezelschappen, betrokkenen en belanghebbenden
- meeliften met aanpalende programma's en thema's, waaronder de Internationale Bau Ausstellung IBA Parkstad
- toonzetting: prikkelend, toegankelijk, inhoudelijk
- branding door sterk beeldgebruik en logo
- betrekken van een gespecialiseerd bureau voor persbenadering/free publicity

Communicatiemiddelen

De mediamix voor ons dansfestival bestaat ondermeer uit:

- festivalpromotie met festivalwebsite en media (DU/NE).
- Social media, waaronder verschillende facebook pagina's, facebook ads, twitter ads en you tube ads, binnenkort een Instagramaccount waar we laten zien wat allemaal 'achter de schermen' gebeurt.
- Ook experimenteren we met gast webloggers en een vlogger om het discours rond voorstellingen en het festival te voeden.
- PLT Dans magazine (2x per jaar)
- Festival dansmagazine/e-zine

Online bereik van en interactie met publiek

Voor marketing campagnes kan Schrit_tmacher putten uit de datakennis van Parkstad Limburg Theaters, pionier op het gebied van 'data gedreven marketing' en 'Customer

Relationship Management'. PLT investeert continu in data analyse en het opzetten en testen van verschillende (online) marketing strategieën en technieken. Daarnaast willen we de komende periode investeren in een specifiek CRM systeem voor het festival. Het is nog een flinke uitdaging om klantdata van alle partners in één systeem te brengen, binnen de mogelijkheden van de privacywetgeving. Verder onderzoeken en ontwikkelen we de komende periode de mogelijkheden van:

- TV/Streaming journaal
- Actieve social media channels DE/NL/EN
- Responsive website DE/NL/EN
- CRM systeem festival
- Multimedia en online archief, waarvoor we komende periode plannen gaan maken

Marketingstrategie en prijsbeleid

Schrit_tmacher gaat uit van een beperkte prijselasticiteit. We handhaven daarom op hoofdlijnen de huidige prijsopbouw, teneinde de brede spreiding van publieksgroepen te bewerkstelligen. We kiezen voor uitbreiding van het aanbod, door middel van nieuwe locaties en diversificatie van ons aanbod; naast grootschalig, ook solodans, kleinschalig grassroots aanbod.

Schrit_tmacher kent een verdienmodel, gebaseerd op een combinatie van voorverkoop van losse kaarten en passe-partouts. Voor scholen en groepen gelden aparte lage tarieven. De voorverkoop start in november, waarna er meteen een run is op kaarten. We hanteren daarom beleid ten aanzien van restkaarten. Terugontvangen kaarten komen opnieuw in de verkoop, aangekondigd via social media.

Publieksvoorzieningen

- Diner arrangementen
- Busvervoer en pendeldiensten Aken – Heerlen e.v.v.
- Busvervoer tussen Luik, Maastricht en Aken, als onderdeel van het netwerk Euregio Theatertanz

6. Spreiding

Gevestigd in het Zuiden van Nederland en de Euregio draagt Schrit_tmacher bij aan de pluriformiteit en regionale spreiding van belangwekkend dansaanbod.

Schrit_tmacher is in 1996 opgericht als **experiment in de museumzalen** van het Ludwig Forum Aken, door de Armeens-Amerikaanse danscriticus Rick Takvorian. Rond dezelfde tijd initieerde theaterdirecteur Bas Schoonderwoerd een Euregionaal dansgezelschap in samenwerking met de Opera van Luik, Stadstheater Aken en Theater Heerlen.

In 2010 slaan ze de handen ineen en verleggen radicaal de koers. Op zoek naar nieuw publiek, verlaat Schrit_tmacher het museum en begint in Stahlbau Fabrik Strang&Co, waar bijna een eeuw lang machines werden gebouwd, een pop-up danstheater. De **industriële fabriekshal** en het nabij gelegen **hoogwaardig geoutilleerde Parkstad Limburg Theaters**, vormen samen de setting voor Schrit_tmacher.

Met Schrit_tmacher 3.0 breiden we geleidelijk verder uit in de Euregio Maas-Rijn.

We hechten aan een goede 'klik' en samenwerking op basis van wederzijds commitment en vertrouwen tussen de programmeurs/organisatoren, zoals dat ook aan de basis ligt van de succesvolle band tussen Heerlen en Aken. Diezelfde 'klik' zien we graag bij ons publiek ontstaan. Alleen dan zijn mensen bereid uit België, Duitsland of Nederland over de grenzen heen en weer te pendelen. En alleen zo kan er, voorbij de landsgrenzen, een nieuwe dynamiek ontstaan. Om die reden zetten we allereerst de stap naar het

direct aan de grens gelegen **Eupen** in de (kleine) Duitstalige gemeenschap van België.
Van daaruit weer verder. Stap voor stap.

7. Bijdrage coproductie

In de visie van Schrit_tmacher is onze regio, met alle artistieke - en culturele kwaliteiten en eigenheden, actueel en relevant als voedingsbron en speelveld voor nieuwe dans. Als coproducent dagen we daarom dansmakers uit tot de artistiek dialoog met onze postindustriële Euregio, waarbij heden, verleden en toekomst een inspiratiebron vormen voor nieuwe choreografieën. De komende periode willen we onze rol hierin versterken en jaarlijks tenminste één nieuwe coproductie / premièrevoorstelling tot stand brengen en enkele kleinschalige opdrachten en experimenten entameren.

Choreographer-in-Residence

Ambitie is het stimuleren van belangwekkende choreografische ontwikkelingen in relatie tot onze stedelijke context. Schrit_tmacher nodigt daartoe choreografen van naam en faam uit, om zich als artist-in-residence te verhouden tot de transitie van deze regio. Het verblijf en onderzoek leidt tot nieuw werk en tenminste één nieuwe productie/wereldpremièrevoorstelling per jaar.

Voor de choreographer-in-residence treden wij op als intendant en verbinder; we betrekken en inspireren andere makers en het publiek; zoeken waar zinvol naar verbindingen in verschillende disciplines en culturele, maatschappelijke organisaties. Van creatieve start-ups tot en met gevestigde (culturele) instellingen.

Door middel van openbare repetities, public brainstormsessies en het delen van foto's, films over het maakproces, stimuleren we een grotere betrokkenheid van het publiek, niet alleen als toeschouwer, maar ook als deelnemer en co-creator.

In 2017 zal Britse dansicoon en cultfiguur **Michael Clark** als resident naar Schrit_tmacher komen en zich verdiepen in de indrukwekkende pop art collectie van Peter Ludwig in het Ludwig Forum für Internationale Kunst Aken. Zijn plan is deze collectie in verband te brengen met de onsterfelijke muziek van **David Bowie**. Gedurende zijn residency brengen we hem in contact met de Euregionale (sub)culturen en clubscene, en onderzoeken verbindingen met bijvoorbeeld Pinkpop in Landgraaf/Parkstad.

Als resident voor 2018 en verder staan op de nominatie:

Richard Alston en de vrienden/musici en dansmakers met wie hij werkt, zoals het collectief van **Joseph Toonga Just Us Dance Theatre (Cameroen/UK)** en **hip hop artiest Ajani Johnson-Gaffe**, die zich laat inspireren door Roma ritmes en melodieën. We koesteren onze nauwe band met Alston, wiens werk we regelmatig in het festival programmeren. Eerder leefde hij zich met een speciale voorstelling uit op onze twee verschillende festivallocaties. Een nieuw werk, geïnspireerd op onze regio, is een logische vervolgstap.

We onderzoeken mogelijkheden om de altijd innovatieve New Yorkse 'punk ballerina' **Karole Armitage** (1954) als choreographer-in-residence naar Schrit_tmacher te halen. Armitage Gone!Dance Company zoekt voor haar choreografieën vaak de samenwerking met vernieuwers in muziek, wetenschap en beeldende kunst, waaronder kunstenaars als David Salle en Jeff Koons, componisten als György en Lukas Ligeti en snaartheorie-fysicus Brian Greene. Daarmee belichaamt haar visie de ambities van Schrit_tmacher in optima forma. Met SCHUNCK*, Ludwig Forum, evenals de technische universiteit RWTH en het prestigieuze Fraunhofer Institut Aken is een rijke voedingsbodem voorhanden, voor onderzoeksuitwisseling en samenwerking.

Kleine producties, grassroots projecten en solo dans

Schrit_tmacher wil (weer) ruimte geven aan makers, van verschillende generaties, voor kleine producties, grassroots projecten en solo dans op bijzondere locaties en daarmee het debat voeden over de ontwikkeling van dans en onze samenleving. Zo onderzoeken we mogelijkheden voor een kleinschalige productie van **Rocío Molina** (Spanje) wiens hedendaagse flamenco dans wereldberoemd is en verrassend genoeg geïnspireerd is door Pina Bausch en filosoof Friedrich Nietzsche. We nodigen de Finse **Tero Saarinen** uit, zijn puristische klassiek modern balletidroom te relateren aan de bijzondere modernistische architectuur die onze regio rijk is. Eerder werkte Schrit_tmacher intensief met hem samen met een grote tourneeproductie én een speciale op maat gemaakte productie, waarmee hij in onze Stahlbau Fabrik furore maakte.

Coproducties jong choreografisch talent van (BIS) gezelschappen

Schrit_tmacher biedt een proeftuin voor experiment en de ontwikkeling van jong choreografisch talent van (BIS) gezelschappen, in de context van ons open en ontvankelijke publiek in de Euregio. Zo ontwikkelden we in 2014 een nieuwe voorstelling met de jonge choreografen *Václav Kuneš en Nataša Novotná van 420People* uit Praag. Dit willen we voortzetten en verder uitbouwen in samenspraak met Scapino Ballet, NDT en Junior Company HNB. Ambitie is om een jonge generatie choreografen vrije denkruimte te bieden (even los van de Randstedelijke drukte, tijd voor concentratie), voor ontwikkeling van nieuw werk, extra repetities, try out. Tijd die vaak zo schaars is in de hiërarchische structuur en volle agenda van een dansgezelschap. Schrit_tmacher biedt een inspirerende en gastvrije omgeving, en brengt hen in contact met andere makers, denkers, cultureel producers in de Euregio. Het beoogde resultaat is nieuw werk van jonge makers, dat in wereldpremière gaat in Schrit_tmacher. Waar dit het maakproces ondersteunt zoeken we openbaarheid en de betrokkenheid van publiek als co-creator. Door public brainstorm sessies, openbare repetities, etc. We hechten aan het zichtbaar maken en delen van het creatieve proces en het werk achter de schermen.

Coproducties Nieuwe makers met Via Zuid

Schrit_tmacher treedt op als coproducent en incubator van de Heerlense en internationaal opererende choreograaf **Joost Vrouwenraets**. We volgen zijn ontwikkeling en programmeren zijn werk geregeld in het festival.

Nieuw is de samenwerking met Via Zuid, makelaar voor talenten, opdrachtgevers en publiek. Via Zuid verbindt podiumkunstenars, opdrachtgevers en partners. Binnen en buiten de culturele wereld. In Limburg en de Euregio.

Samen met Via Zuid, waarvan PLT een van de culturele partners is, helpen we nieuwe makers in hun ontwikkeling en bieden we podium voor hun werk. Makers die momenteel door Via Zuid gekoppeld worden zijn bijvoorbeeld *Marie van Vollenhoven, Nina Willems, Nick Steur, Martin Harriague, Suze Milius*. Makers op het snijvlak van verschillende disciplines maar ook makers die zich toespitsen op een bepaalde hoek van de podiumkunsten. In 2017 brengen we een eerste dansproductie. Deze samenwerking maakt deel uit van ons talentontwikkelingsprogramma voor nieuwe makers.

8. Toelichting op begroting, dekkingsplan en kengetallen

Recent is de Stichting StEP by StEP opgericht (29-1-2016). De activiteiten van het Schrit_tmacher Festival - onderdeel Nederland - vonden tot en met 2015 plaats binnen de rechtspersoon Parkstad Limburg Theaters N.V.

Stadt Aachen

De activiteiten van het Schrit_tmacher Festival werden uitgevoerd in samenwerking met de Stadt Aachen. Deze samenwerking wordt voortgezet met de Stichting StEP by StEP. De totale lasten die samenhangen met de activiteiten in Aken, totaal circa € 260.000, werden en worden geheel afgedekt door de Stadt Aachen. Deze lasten/baten zijn niet in deze begroting opgenomen.

Balans Exploitatie 2013-2014-2015

De Stichting StEP by StEP is recent opgericht, de financiële informatie over de exploitatie 2013, 2014 en 2015 komt uit de financiële administratie van Parkstad Limburg Theaters. Zie Rapport van bevindingen van RSM Accountants. Gezien de start van de Stichting is de Balans nog niet ingericht.

Baten / sponsorinkomsten

Dit betreft de bijdrage van Parkstad Limburg Theaters N.V.

De begrote publieke subsidies zijn aangevraagd. Op basis van vooraf bekende meerjarige subsidies blijven risico's tot een minimum beperkt.

NB. Schrit_tmacher is als onderdeel van de reguliere programmering van Parkstad Limburg Theaters benoemd in de SRP aanvraag, maar de SRP toekenning wordt op geen enkele wijze aangewend voor het festival, maar komt (zoals ook in de SRP aanvraag is aangegeven) hoofdzakelijk ten goede aan de vlakke vloer en muziektheater programmering van Parkstad Limburg Theaters.